

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

25 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Boico Victor, Catan Liliana,

examinând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către inculpatul Iațco Ion și de către avocatul Popa Vitalie cu inculpatul, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, în cauza penală în privința lui,

Iațco Ion xxxxx, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 01.09.2020 – 28.12.2020;

Instanța de apel: 20.01.2021 – 28.04.2021;

Instanța de recurs: 21.11.2022 – 25.01.2023.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari din 28 decembrie 2020, inculpatul Iațco Ion a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa sub formă de 2 (doi) ani 6 (șase) luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 85 alin. (1) Cod penal, s-a adăugat parțial lui Iațco Ion la pedeapsa stabilită prin noua sentință, pedeapsa neexecutată de 3 (trei) ani 1 (una) lună 1 (zile) și i s-a stabilit definitiv pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani 6 (șase) luni, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

S-a dispus încasarea din contul lui Iațco Ion în beneficiul statului suma de 448 (patru sute patruzeci și opt) lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat în fapt că, inculpatul Iațco Ion la data de XXXXX, aproximativ la ora XXXXX, având scopul provocării suferințelor fizice membrului familiei sale, acționând cu intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, aflându-se în gospodăria lui Macari Carolina, amplasată în satul XXXXX, a aplicat violență fizică în privința concubinei sale Pogor Grigorina, manifestată prin faptul că a lovit-o cu pumnii și picioarele în diferite părți ale corpului și capului, doborând-o la sol, unde a continuat să-i aplice lovituri cu pumnii și picioarele până ce ultima și-a pierdut cunoștința. În scurt timp, Pogor Grigorina și-a

revenit și la solicitarea lui Iațco Ion au mers la domiciliul lor, amplasat în aceeași localitate.

În continuare acțiunilor sale infracționale, în aceeași zi, aproximativ la ora XXXXX, afându-se la domiciliul său, cet. Iațco Ion repetat a aplicat violența fizică în privința concubinei sale Pogor Grigorina, manifestată prin faptul că a lovit-o cu mânerul din lemn a unei sape peste corp, mâini și picioare, cauzând membrului familiei sale leziuni corporale sub formă de echimoză pe față, plagă pe buza superioară din stânga, echimoze în regiunea scapulară dreapta și stînge ambele regiuni lombare, abdomen din dreapta, ambele coapse, cotul stîng, mîna stîngă fractura oaselor piramidei nazale, care au fost produse cu un corp contondent și potrivit raportului de expertiză judiciară medico-legală nr. XXXXX din 03.08.2020, duc la dereglarea sănătății de scurtă durată și se califică ca vătămare ușoară.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către avocatul Tripac Vasile în numele inculpatului Iațco Ion, prin care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului Iațco Ion pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal, a-i stabili o pedeapsă mai blîndă, non-privativă de libertate, sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

3.1 În motivarea cererii de apel avocatul Tripac Vasile în numele inculpatului Iațco Ion a invocat că, pedeapsa aplicată este prea aspră și la aplicarea pedepsei sub formă de închisoare nu s-a ținut cont de unele circumstanțe prezente la comiterea infracțiunii și după comiterea ei, care au contribuit la stabilirea tuturor circumstanțelor cauzei, starea materială și alte împrejurări ale modului de trai și situației familiale ale inculpatului, atitudinea părții vătămate asupra cazului.

Inculpatul Iațco Ion, locuiește în concubinaj cu Pogor Grigorina, ultima ca parte vătămată nu are pretenții către inculpat și nu dorește aplicarea pedepsei față de acesta sub formă de închisoare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, a fost respins ca nefondat apelul declarat de avocatul Tripac Vasile în numele inculpatului Iațco Ion, cu menținerea sentinței fără modificări.

Termenul de executare a pedepsei urmînd a fi calculat din data reținerii inculpatului de către organele competente.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a statuat că, deși inculpatul Iațco Ion fiind audiat la faza urmăririi penale în calitate de bănuit și învinuit, vina în comiterea infracțiunii incriminate a recunoscut-o parțial, vinovăția acestuia este pe deplin dovedită prin probele prezentate de către partea acuzării, și anume declarațiile părții vătămate Pogor Grigorina (f.d. 133-134); declarațiile martorului Pogor Maria (f.d. 140); procesul-verbal de constatare a faptei din 05.08.2020, întocmit pe faptul că la data de XXXXX, cet. Iațco Ion aflându-se în satul XXXXX, a agresat-o fizic pe concubina sa Pogor Grigorina; (f.d. 5); procesul-verbal de cercetare la fața locului din 04.08.2020, prin care fost cercetată gospodăria lui Macari Carolina, cu participarea lui Pogor Maria, din satul XXXXX - locul săvârșirii infracțiunii, cu anexă tabel fotografic (f.d. 8, 9-11); procesul-verbal de cercetare la fața locului din 04.08.2020, prin care a fost

cercetată gospodăria lui Iațco Ion XXXXX, din satul XXXXX - locul săvârșirii infracțiunii, cu anexă tabel fotografic, în cadrul căruia a fost ridicată o sapă (f.d. 12, 13-17); procesul-verbal de consemnare a plângerii cet. Pogor Grigorina din 02.08.2020 (f.d. 18); chestionarul de constatare și evaluare a riscurilor în cazurile de violență în familie din 02.08.2020 efectuat în privința lui Pogor Grigorina, fiind stabilit nivelul de risc de repetare a violenței în familie ca fiind moderat (f.d. 21); raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. XXXXX din 03.08.2020 (f.d. 26-28); procesul-verbal de examinare a obiectului din 13.08.2020 (f.d. 43, 44-45); ordonanță de recunoaștere și anexare a corpului delict - o sapă cu mâner din lemn, care se păstrează în camera corpurilor delict a Inspectoratului de Poliție Dubăsari (f.d. 46).

Instanța de apel a constatat că, prima instanță cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Iațco Ion încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal – violența în familie, adică acțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin acțiuni violente, soldată vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății.

Cu referire la învinuirea înaintată inculpatului Iațco Ion, instanța de apel a constatat în baza probelor administrate de acuzatorul de stat că acțiunile infracționale ale inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal, sentința primei instanțe nefiind contestată în această parte, de către părțile la proces.

Instanța de apel a constatat că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 6, 7, 61, 75 Cod Penal, respectiv, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În susținerea poziției sale, instanța de apel a notat că după caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1), lit. a) Cod penal, se califică ca infracțiune „mai puțin gravă”, pentru care legea penală prevede sancțiunea sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 3 ani. În conformitate cu art. 76 Cod penal în privința inculpatului Iațco Ion nu au fost reținute careva circumstanțe atenuante. În conformitate cu art. 77 Cod penal în privința inculpatului Iațco Ion a fost reținută circumstanța agravantă - săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiune care are relevanță pentru cauză.

Din materialele cauzei penale, instanța de apel a reținut că, inculpatul Iațco Ion la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află (f.d. 52, 54), la locul de trai se caracterizează negativ (f.d. 50), anterior a fost judecat, cu antecedente penale nestinse (f.d. 56). Astfel, prin sentința Judecătoriei Dubăsari din XXXXX Iațco Ion a fost

condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 119 alin. (3) Cod Penal, la 5 ani închisoare și absolvit de pedeapsa cu închisoare în baza art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a X-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (f.d. 56). Prin sentința Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din XXXXX Iațco Ion a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (3), lit. lit. f), h) Cod Penal la 23 ani închisoare, cu ispășirea pedepsei cu închisoarea în penitenciar de tip închis (f.d. 56). Prin sentința Judecătorei Dubăsari din XXXXX Iațco Ion a fost condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2), lit. lit. c), d) și art. 208 alin. (3), lit. a) Cod penal, fiindu-i stabilită potrivit art. 84 Cod penal, pedeapsă definitivă de 26 ani închisoare, cu ispășirea în penitenciar de tip închis; (f.d. 58-60). Prin sentința Judecătorei Dubăsari din XXXXX Iațco Ion a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2), lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită, potrivit art. 84 alin. (4) Cod penal, pedeapsa definitivă de 27 ani și 6 luni închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis (f.d. 61-63). Potrivit Deciziei Curții Supreme de Justiție din 19.01.2010 Iațco Ion a fost condamnat în baza art. 287 alin. (2), lit. b) Cod Penal la 3 ani închisoare, cu aplicarea prevederilor art. 84 alin. (4) Cod Penal și i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 24 ani și 6 luni. Prin încheierea Judecătoria Soroca, sediul Central din XXXXX a fost admis demersul administrației Penitenciarului nr. 6 - Soroca, Iațco Ion fiind eliberat condiționat înainte de termenul de pedeapsă stabilit prin Decizia Curții Supreme de Justiție pe termenul rămas de 3 ani 1 lună și 1 zile (f.d. 106-107).

În contextul circumstanțelor relevate supra, instanța de apel a respins solicitarea de apel a părții apărării de a stabili inculpatului Iațco Ion a unei pedepse mai blânde, sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, deoarece această măsură de pedeapsă nu poate fi aplicată anume reieșind din caracterul și gradul prejudiciabil al faptei comise și din personalitatea inculpatului Iațco Ion, care anterior a fost judecat, antecedentele penale nefiind stinse, fiind reținută circumstanța agravantă - săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiune care are relevanță pentru cauză.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a considerat că o pedeapsă nonprivativă de libertate ar avea un caracter iluzoriu, iar pedeapsa penală nu și-ar realiza scopul de restabilire a echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului, cât și a altor persoane.

Instanța de apel a reținut că inculpatului Iațco Ion i s-a incriminat comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal - violența în familie, adică acțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin acțiuni violente, soldată vătămarea ușoară a integrității corporale și a sănătății. Prin raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. XXXXX din 03.08.2020 s-a constatat că, părții vătămate Pogor Grigorina i-au fost cauzate vătămări corporale sub formă de: echimoză pe față, plagă pe buza superioară din stânga, echimoze în regiunea scapulară dreapta și stânga, ambele regiuni lombare, abdomen din dreapta, ambele coapse, cotul stâng, mâna stângă fractura oaselor

piramidei nazale, care au fost produse cu un corp contondent care duc la dereglarea sănătății de scurtă durată și se califică ca vătămare ușoară. S-a exclus posibilitatea formării acestor leziuni de sine stătător. S-a exclus posibilitatea formării acestor leziuni în rezultatul căderii libere de la înălțimea proprie (f.d. 26-28).

Instanța de apel reieșind anume din caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, și anume că inculpatul Iațco Ion a comis acte de violență în familie asupra concubinei sale Pogor Grigorina, cauzându-i vătămări corporale „ușoare”, din circumstanțele și modalitatea de comiterea a faptei, precum și din personalitatea inculpatului constată că, restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea inculpatului, cât și a altor persoane este posibilă doar prin aplicarea unei pedepse sub formă de închisoare, cu executarea reală a pedepsei, or, întoarcerea inculpatului Iațco Ion în același mediu existențial în care a fost comisă infracțiunea, la această etapă, nu va asigura pe de o parte, nici conștientizarea de către inculpatul Iațco Ion a gravității faptei comise și a consecințelor survenite, dar și nici protecția părții vătămate Pogor Grigorina.

În acest sens, instanța de apel a reținut că, în cauzele Mudric contra Republica Moldova (nr. 74839/10), B. contra Republica Moldova (nr. 61382/09), Eremia contra Republica Moldova (nr. 3564/11), T.M. și C.M. contra Republica Moldova (nr. 26608/11) Curtea Europeană a Drepturilor Omului, printre altele, a statuat următoarele: „ingerința autorităților în viața privată și de familie poate deveni necesară în vederea protecției sănătății și drepturilor unei persoane sau prevenirii acțiunilor criminale în anumite circumstanțe. În acest sens, Statele trebuie să mențină și să aplice în practică un cadru legal adecvat care ar acorda protecție împotriva acțiunilor de violență din partea persoanelor private; având în vedere modul în care autoritățile au examinat cauza, în special cunoașterea de către autorități despre riscul violenței ulterioare din partea agresorului și omisiunea lor de a întreprinde măsuri eficiente, Curtea constată că statul a omis să respecte obligațiile sale pozitive în temeiul articolului 3 din Convenție. Prin urmare, a existat o încălcare a acestei prevederi; în opinia Curții, combinarea factorilor menționați demonstrează clar că acțiunile autorităților nu au fost doar o simplă omisiune sau tergiversare în combaterea violenței asupra reclamantei, dar a condus la tolerarea repetată a violenței și a reflectat o atitudine discriminatorie față de prima reclamantă ca femeie. Constatările raportorului special al Națiunilor Unite cu privire la violența asupra femeilor, cauzele sale și consecințele, precum și datele statistice ale Biroului Național de Statistică creează doar impresia că autoritățile nu apreciază cu desăvârșire seriozitatea și extinderea problemei violenței în familie în Moldova și efectul său discriminatoriu asupra femeilor. Așadar, în toate aceste cazuri CtEDO a condamnat Republica Moldova, inclusiv și în baza art. 3 și 14 al CEDO, pentru o reacție inefficientă sau aplicarea unor măsuri pur formale în cazuri de violență în familie în general și asupra femeii în special”.

Instanța de apel a respins ca nefondate argumentele de apel invocate de către avocatul Tripac Vasile și care se referă la faptul că, la individualizarea pedepsei penale nu s-a ținut cont de starea materială și alte împrejurări ale modului de trai și situației

familiale ale inculpatului, ultimul locuiește în concubinaj cu Pogor Grigorina, care nu are careva pretenții către inculpat și nu dorește aplicarea pedepsei față de acesta sub formă de închisoare, or, sub aspectul necesității corectării, reeducării inculpatului și prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni, poziția părții vătămate în cazul dat nu poate influența soluția instanței de judecată, așa cum partea vătămată este victima violenței în familie, care poate fi ușor manipulată pentru a da declarații în favoarea inculpatului.

În acest sens, instanța de apel a conchis că, în procesul de individualizare a pedepsei penale, prima instanță a evaluat în mod corespunzător faptul că, inculpatul Iațco Ion anterior a mai comis infracțiuni, inclusiv infracțiuni cu aplicarea violenței, ispășind și pedeapsă cu închisoare, cu toate acestea însă, inculpatul nu s-a corectat și este la o altă abatere de la legea penală, săvârșind cu intenție infracțiuni de violență în familie și urmărind realizarea scopurilor pedepsei penale, și anume reeducarea condamnatului, a stabilit că ele vor fi atinse prin stabilirea inculpatului Iațco Ion a unei pedepse sub formă de închisoare care, luând în considerație caracterul și gradul pericol al infracțiunii comise și de personalitatea inculpatului, se apreciază ca fiind legală, întemeiată și echitabilă.

Totodată, la individualizarea pedepsei penale în privința inculpatului Iațco Ion s-a reținut și faptul că acesta anterior a fost condamnat și în prezent are antecedent penal nestins. Astfel, conform Deciziei Curții Supreme de Justiție din XXXXX Iațco Ion a fost condamnat în baza art. 287 alin. (2), lit. b) Cod penal la 3 ani închisoare, iar cu aplicarea prevederilor art. 84 alin. (4) Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă de 24 ani și 6 luni (fiind condamnat anterior pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. art. 145 alin. (3) lit. lit. f), h), 186 alin. (2), lit. lit. c), d), 208 alin. (3) lit. a) Cod penal). Conform certificatului Biroului de Probațiune nr. 656 din 20.08.2020, rezultă că, condamnatul Iațco Ion XXXXX, în baza încheierii nr. 21-796/18 din 12.10.2018, adoptată de Judecătoria Soroca, sediul Central a fost liberat condiționat înainte de termen cu 3 (trei) ani 1 (una) lună 1 (una) zile; (f.d. 76).

În acest sens, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 111 alin. (1), lit. j) Cod penal, se consideră ca neavând antecedente penale persoanele condamnate la închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave - dacă au expirat 10 ani după executarea pedepsei. Potrivit alin. (2), dacă condamnatul, în modul stabilit de lege, a fost liberat înainte de termen de executarea pedepsei sau partea neexecutată a pedepsei i-a fost înlocuită cu o pedeapsă mai blândă, termenul stingerii antecedentelor penale se calculează pornindu-se de la termenul real al pedepsei executate, din momentul liberării de executarea pedepsei principale și complementare. Potrivit art. 34 alin. (1) Cod penal, se consideră recidivă comiterea cu intenție a uneia sau mai multor infracțiuni de o persoană cu antecedente penale pentru o infracțiune săvârșită cu intenție. Prin urmare, s-a constatat că, inculpatul Iațco Ion are antecedentul penal nestins și a comis infracțiunea în stare de recidivă. În conformitate cu art. 85 alin. (1) Cod penal, dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune,

instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară.

În acest caz, pedeapsa definitivă nu poate depăși termenul de 30 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate – termenul de 15 ani.

În acord cu prevederile art. 91 alin. (8), lit. c) Cod penal, dacă, în termenul de pedeapsă rămas neexecutat: c) condamnatul săvârșește cu intenție o nouă infracțiune, instanța de judecată îi stabilește pedeapsa în condițiile art.85. În același mod se aplică pedeapsa și în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni din imprudență dacă instanța de judecată anulează liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen.

În baza raționamentelor expuse supra, instanța de apel a menținut soluția primei instanțe care a dispus aplicarea inculpatului Iațco Ion, recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. a) Cod penal a pedepsei sub formă de 2 (doi) ani 6 (șase) luni închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, iar în conformitate cu art. 85 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani și 6 (șase) luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, deoarece această măsură corespunde criteriilor de individualizare a pedepsei penale în conformitate cu art. 75 Cod penal și va asigura realizarea scopului pedepsei penale reglementat de art. 61 Cod penal.

Astfel, instanța de apel a apreciat că soluția instanței de judecată s-a întemeiat pe asigurarea principiului aplicării unei pedepse echitabile, pornind de la evaluarea gradului influenței pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului, apreciind obiectiv toate circumstanțele prezentei cauze.

Instanța de apel a apreciat că pedeapsa penală stabilită de prima instanță nu reprezintă o represiune excesivă, ci se justifică atât pentru reeducarea inculpatului, cât și pentru menținerea ordinii de drept, în conformitate cu scopul preventiv sancționator al pedepsei, așa cum apare enunțat în Codul penal.

În contextul raționamentelor expuse supra, instanța de apel a reținut că la individualizarea pedepsei penale în privința inculpatului Iațco Ion prima instanță a avut în vedere criteriile generale de individualizare prevăzute de art. 75 Cod Penal, și anume: gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către:

- *inculpatul Iațco Ion*, prin care solicită remiterea cauzei la rejudecare;
- *avocatul Popa Vitalie cu inculpatul Iațco Ion*, prin care invocând ca temei pentru recurs prevederile art. 427 alin.(1) pct. 5) Cod de procedură penală, solicită repunerea în termenul de declarare a recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare.

5.1. Potrivit recursului inculpatul Iațco Ion invocă că, sentința primei instanțe a fost adoptată în lipsa inculpatului și fără prezența și audierea martorilor prin ce a fost încălțate prevederile art. 6 CEDO.

5.2. În motivarea recursului avocatul Popa Vitalie cu inculpatul Iațco Ion invocă că, potrivit art. 6 parag. 1, 3 lit. a) și c) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărui acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el. Conform art. 412 alin. (3) din Codul de procedură penală, judecarea apelului se face cu citarea părților și înmânarea copiilor de pe apel. Potrivit art. 236 alin. (2) din Codul de procedură penală, citarea se va face în așa fel ca persoanei chemate să i se înmâneze citația cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte conform citației în fața organului respectiv. În corespundere cu art. 242 alin. (1) Cod de procedură penală, dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului penal, denumirea organului de urmărare penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea procesuală a persoanei citate, precum și data pentru care este citată. Dovada de primire trebuie să cuprindă, de asemenea, data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și a semnăturii persoanei căreia i s-a înmânat citația, precum și indicarea calității acesteia. Conform jurisprudenței naționale, judecarea apelului se face cu citarea inculpatului, căruia trebuie să i se înmâneze o citație, iar adevărinița cu indicația datei primirii se restituie instanței de judecată. Lipsa adevăriniței sau neînștiințarea instanței de către inculpat despre imposibilitatea de a se prezenta constituie temei pentru stabilirea altui termen de judecată. Situația când lipsește dovada de înmânare a citației, primirea căreia inculpatul o contestă, constituie citarea ilegală a acestuia, cât și un motiv de casare a hotărârii judecătorești. Aceste prevederi legale nu au fost respectate de către instanța de apel.

Conform citației la dosarul penal nr. XXXXX, din 06.04.2021 (FD 158), Curtea de Apel Chișinău ar fi expediat citația procurorului, părții vătămăte și inculpatului, însă la materialele dosarului nu se regăsește nici plicul care ar fi trebuit să fie întors, nici dovada de înmânare a citației. Mai mult citația a fost emisă în data de 06.04.2021, prin care cheamă participanții pentru data de 07.04.2021, care evident că dacă ar fi fost expediată destinatarilor, nici nu putea să ajungă la destinație până în data de 07.04.2021, dar nu tocmai cu 5 zile înainte de ședință.

Studiind materialele dosarului, constată că lipsește orice dovadă de încercare de a fi citat inculpatul, adică lipsește orice aviz poștal în acest sens, fie cu semnătura de primire, fie fără această semnătură sau vreun plic cu mențiunea întors.

Conform procesului verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 07 aprilie 2021, președintele ședinței a verificat prezența participanților la proces, fiind indicat că, inculpatul Iațco Ion și partea vătămătată Pogor Grigorina, nu s-au prezentat din motive necunoscute instanței de judecată (FD 162), ceea ce demonstrează că nu

numai lațco Ion nu a fost citat legal, dar și partea vătămată se constată că instanța de apel nu a citat inculpatul lațco Ion în modul prevăzut de lege pentru ședințele de judecată și a pronunțat o soluție care i-a lezat inculpatului dreptul la un proces echitabil, sub aspectul că acesta a fost lipsit de dreptul de a fi legal citat în instanța de apel, de a participa în instanța de apel, de a se pronunța asupra apelului personal sau prin avocatul ales.

În hotărârea Russu c. Moldovei din 13 noiembrie 2008, CtEDO a menționat că articolul 6 al Convenției, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Acesta include, inter alia, nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (Stanford vs. Regatul Unit-hotărâre din 23 februarie 1994; Barberă, Messegué și Jabardo vs. Spania hotărâre din 6 decembrie 1988). Acest drept face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi, de asemenea, dedus din garanțiile prevăzute în subparagrafele (c), (d) și (e) ale paragrafului 3 al articolului 6 - „să se apere el însuși”, „să întrebe sau să solicite audierea martorilor”.

Instanța de apel, la data de 07 aprilie 2021, conform procesului verbal al ședinței de judecată (FD 162), neîntemeiat a pus în sarcina procurorului asigurarea prezenței inculpatului lațco Ion, dat fiind faptul că instanța nu a citat persoana la prima etapă, pentru prima ședință, din 07.04.2021, iar potrivit art. 237(1), (2) din Codul de procedură penală, citația este individuală și trebuie să cuprindă: denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediului său, data emiterii și numărul dosarului; numele, prenumele celui citat, calitatea procesuală în care este citat și indicarea obiectului cauzei; adresa celui citat, care trebuie să cuprindă: localitatea, strada, numărul casei, apartamentului, precum și orice alte date necesare pentru a preciza adresa celui citat; ora, ziua, luna și anul, locul de prezentare a persoanei, menționându-se consecințele legale în caz de neprezentare; mențiunea că partea citată are dreptul să fie asistată de un avocat cu care să se prezinte la termenul fixat; dacă este cazul, mențiunea că apărarea este obligatorie, iar în cazul în care partea nu își va alege un avocat care să se prezinte la termenul fixat, i se va desemna un avocat care îi va acorda asistență juridică garantată de stat. Citația se semnează de către persoana care o emite.

Reișind din norma legală citată, instanța de apel era organul care urma a cita persoana și nicidecum procurorul, astfel încât inculpatul primind citația să aibă o imagine clară despre instanța care îl cheamă, calitatea procesuală, obiectul cauzei, consecințele legale în caz de neprezentare, dreptul de a fi asistat de un avocat.

Conform art. 199 (1) din Codul de procedură penală, aducerea silită constă în aducerea forțată a persoanei la organul de urmărire penală sau la instanță în cazul în care aceasta fiind citată în modul stabilit de lege, nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale, iar prezența ei era necesară. Prin urmare la etapa de examinare a cauzei în apel, instanța de apel urma să se asigure că inculpatul a fost citat în modul stabilit de lege și numai după asta să dispună aducerea silită.

Astfel instanța de apel nu a întreprins toate măsurile prescrise pentru a avea temei de a examina cauza în lipsa inculpatului, nerespectând prevederile art. 321 Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse, se atestă că instanța de apel a comis erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, deoarece judecata a avut loc fără participarea inculpatului, ultimul nefiind citat legal. Erorile comise nu pot fi înlăturate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legii procesual-penale.

În data de 27.12.2021, Penitenciarul nr. 13, a înaintat un demers (FD 215) către Judecătoria Criuleni, sediul Dubăsari, prin care a solicitat corectarea erorii materiale evidente, admise în sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, din 28 decembrie 2020, în privința lui Iațco Ion.

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, din XXXXX, nr. XXXXX (FD 218), instanța unipersonal a admis demersul Penitenciarului nr. 13.

Conform avizului de recepție a scrisorii (FD 223), Judecătoria Criuleni, sediul Dubăsari, a expediat încheierea nr. XXXXX, din XXXXX, Penitenciarului nr. 15, Cricova, în care era deținut Iațco Ion.

Astfel prima dovadă că Iațco Ion a primit vreun act judecătoresc în cauza dată este primirea încheierii nr. XXXXX, din XXXXX, a Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari în data de 04.01.2022, atunci când de fapt a insistat să fie informat despre sentință și decizia instanței de apel, pe care, însă, nu le-a primit, fapt ce l-a condus a depune recursul împotriva încheierii nr. XXXXX, din XXXXX, a Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari. Neavând cunoștințe juridice, dar și lipsa unei asistențe juridice din partea unui apărător la acel moment, l-a determinat să conteste cu recurs, după cum era indicat în încheierea nr. XXXXX, din XXXXX, însă intenția lui a fost de a declara recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău nr. XXXXX (XXXXX), din XXXXX, din motiv că înțelegea că faptul casării încheierii nr. XXXXX, din XXXXX a Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, nu îi va îmbunătăți situația.

Intenția lui Iațco Ion de a declara recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău reiese și din textul plângerii depuse, în data de 13 ianuarie 2022, prin care invocă că nu a fost prezent la examinarea cauzei sale, nu a avut posibilitatea de a participa la audierea martorilor acuzării și ai apărării și că solicită rejudecarea cauzei penale.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acestea sunt inadmisibile, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data **28 aprilie 2021**, în prezența procurorului, avocatului Cazacu Dumitru în numele inculpatului, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (f.d. 182-184, 185, vol. I).

Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel se constată că după pronunțarea dispozitivului deciziei, participanții la proces au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării integrale a deciziei motivate și anume pentru data de **26 mai 2021, ora 14:00**.

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la **26 mai 2021**, ședință despre care avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului a cunoscut, fiindu-i cunoscută și soluția pe caz, copia deciziei motivate fiind expediată părților(f.d.198, vol. I).

Colegiul penal menționează că, la data de **14 ianuarie 2022**, inculpatul Iațco Ion a depus în cadrul Curții de Apel Chișinău o cerere prin care a solicitat anularea sentinței Judecătoria Criuleni, sediul Dubăsari din 28 decembrie 2020 (f.d.226-227, vol. I).

La 08 februarie 2022, avocatul Popa Vitalie a fost împuternicit de către inculpatul Iațco Ion, conform mandatului (f.d.4, vol. II), să-i apere interesele în instanța de judecată, adică, după **28 aprilie 2021**, ziua când a fost pronunțată decizia motivată din **26 mai 2021**.

Ulterior, **la 28 iunie 2022**, avocatul Popa Vitalie în numele inculpatului Iațco Ion a depus în cadrul Curții de Apel Chișinău o cerere privind anexarea la materialele dosarului a recursului suplimentar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021(f.d.15, vol. II), care la data de 21 noiembrie 2022, a fost înregistrat în cadrul Secției documentare procesuală a cauzelor penale a Curții Supreme de Justiție, cu nr. de intrare 01-2398/22(f.d.16-21, vol. II).

Alte informații cu privire la data depunerii recursurilor respective în instanța de recurs nu există nici în dosar și nici în recursurile nominalizate.

Tot, la 28 iunie 2022, avocatul Popa Vitalie în numele inculpatului Iațco Ion a depus în cadrul Curții de Apel Chișinău o cerere privind declinarea competenței și trimiterea dosarului instanței competente – Curtea Supremă de Justiție (f.d.34-35, vol. II).

Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 septembrie 2022, s-a admis cererea și s-a declinat competența de la examinarea recursului lui Iațco Ion și recursului suplimentar declarat de avocatul Popa Vitalie cu inculpatul Iațco Ion împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, în favoarea Curții Supreme de Justiție(f.d.50-52, vol. II).

Colegiul penal constată că, în cauza deferită judecării, pentru recurenți termenul de atac prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data

de *27 mai 2021*, adică a doua zi după pronunțarea deciziei motivate, ținând cont de dispozițiile art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală și expiră la sfârșitul zilei de *25 iunie 2021*.

Respectiv, recursurile ordinare declarate de către inculpatul Iațco Ion la *14 ianuarie 2022* și de către avocatul Popa Vitalie cu inculpatul Iațco Ion la *28 iunie 2022*, nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art. 422 Cod de procedură.

În acest context, Colegiul penal respinge ca fiind neîntemeiate argumentele recurenților precum că, atît prima instanță cît și instanța de apel nu au citat inculpatul Iațco Ion în modul prevăzut de lege și au pronunțat soluții ce i-au lezat dreptul la un proces echitabil prin faptul că au examinat cauza în lipsa sa, or, acesta nu este temei de repunere în termen, deoarece inculpatul cunoscând despre existența cauzei penale în privința sa, urma să dea dovadă de diligență și să se intereseze de soarta dosarului.

Or, inculpatul Iațco Ion la faza de urmărire penală a semnat în prezența procurorului și apărătorului său că se obligă să se prezinte de fiecare dată cînd va fi solicitat de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, iar în caz de schimbare a domiciliului să anunțe (f.d.85, vol. I). Astfel, instanțele de fond au întreprins toate măsurile pentru a asigura prezența inculpatului Iațco Ion în cadrul ședințelor de judecată, însă acesta s-a eschivat.

Mai mult, inculpatul Iațco Ion cunoștea și despre faptul că i-a fost acordată asistență juridică garantată de stat pentru a fi reprezentat în fața IP, Procuraturii și Judecătorei Dubăsari (f.d.63-64, vol. I).

La caz, Colegiul atestă că recurenții fac o proprie apreciere a stării de fapt, invocînd că instanțele de fond ilegal au judecat cauza în lipsa inculpatului Iațco Ion, iar instanța de recurs consideră neîntemeiate și lipsite de careva motive argumentatele recurenților, or, nu s-a constatat existența cazului fortuit sau a forței majore, fie existența unei alte cauze care a pus titularii recursurilor în situația de a nu putea acționa în conformitate cu interesele sale și în lipsa căreia ar fi acționat în conformitate cu aceste interese, circumstanțe motivate, care o dată constatate că ar fi întemeiate, ar genera admiterea recursurilor ca fiind depuse în termen.

Colegiul penal menționează, că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Astfel, Colegiul penal stabilește că omisiunea de a respecta termenul de depunere a recursului nu poate fi imputată instanței de judecată, or, părțile urmau să se intereseze de soarta dosarului, avînd obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (cauza Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007, cauza Ghirea versus Moldova din 26 iunie 2012), de a proteja drepturile inculpatului de acces la instanță, inclusiv și de a

depune în termen legal cererea de recurs, fapt ignorat de către recurent, ce în consecință, s-a soldat cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Prin urmare, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursurilor înaintate în cazul în care se constată că acestea sunt declarate peste termen.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către inculpatul Iațco Ion și de către avocatul Popa Vitalie cu inculpatul, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, în cauza penală în privința lui *Iațco Ion XXXXX*, ca fiind declarate peste termen.

Decizia este irevocabilă, semnată la 28 februarie 2023 și pronunțată integral la *17 martie 2023*.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecători

Boico Victor

Catan Liliana